

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 13.

ΤΟΜΟΣ Β'.

17 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1893.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.

Ἐν χρόνοις, καθ' οὓς τὸ περικλεές πλὴν ἀτυχές ἡμῶν γένος ἐκυλύετο εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἀμαθείας καὶ τῶν προλήψεων, οἱ ὀλίγιστοι πεπαιδευμένοι τῶν τότε χρόνων, οἱ ἔστω καὶ γραφὴν μόνην γινώσκοντες, ἐφιλοτιμοῦντο νὰ σημειῶνται δι' ὀλίγων στίχων ἐμμέτρως ἢ πεζῶς τὰς θλίψεις, δηώσεις, ἀπαγωγὰς τῶν γυναικῶν ἢ θυγατέρων αὐτῶν ὑπὸ κακούργων, ἢ τὰς ἐκ φυσικῶν αἰτίων ἐπελθούσας καταστροφὰς καὶ δυστυχήματα.

Οἱ εὐσεβεῖς λοιπὸν ἱερεῖς καὶ οἱ ὀλίγιστοι πεπαιδευμένοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, θέλοντες νὰ παραδώσωσι καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὰς θλίψεις καὶ δυστυχίας αὐτῶν, ἔγραφον αὐτάς ἐν ταῖς προμετωπίδιν ἢ περιθωρίοις τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, ἢ ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ἐκκλησιῶν, δι' ὀλίγων στίχων ἀνορθογράφως. Ἐν ταῖς μοναῖς ὑπῆρχον ἐπὶ τούτῳ κώδικες χρονικοί, χρονογράφοι καλούμενοι, ἐν οἷς διαδοχικῶς ἐσημείουσι οἱ μοναχοὶ τὰς περιπετείας τῆς μονῆς καὶ τῆς χώρας, ἐνθα αὕτη ἔκειτο, καὶ ἄλλα γενικὰ πολύτιμα ἱστορικὰ γεγονότα. Πλείστοι τῶν τοιούτων κωδίκων ἐξηφανίσθησαν ὑπὸ μεταγενεστέρων ἀμαθῶν καὶ προληπτικῶν μοναχῶν, ἢ ἀπεμπολήθησαν εἰς ξένους ἀρχαιοκαπήλους, διδόντας ἀπὸ τοῦ ΙΗ' ἡδὴ αἰῶνος μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν τὴν ἀτυχὴ ἡμῶν πατρίδα, καὶ ἀπογυμνοῦντας αὐτὴν οἰουδύποτε καλοῦ, ὅπερ ἤθελον εὖρει εἰς χεῖρας ἀμαθῶν ἀνθρώπων. Οὕτω λ.χ. ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναφ τῶν Ἰωαννίνων ὑπῆρχε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος βιβλίον χειρόγραφον ὀγκῶδες, ὅπερ διὰ τὸν ὄγκον αὐτοῦ ὠνομάζετο Κουδαράς, περὶ οὗ ἰκανὰ ἔγραψεν ὁ κ. Ν. Τσιγγαρᾶς ἐν τῷ «Ἀττικῷ Ἡμερολογίῳ» τοῦ Εἰρηναίου Ἀσωπίου, ἀπολεσθὲν ὁμῶς δυστυχῶς. Ἐν Μετεώροις ὑπῆρχον πλείστα χειρό-

γραφα, ὧν τινὰ μὲν ἐκάνσαν εἰς τὸν φοῦρνον (!!!) ἢ τινὰ δὲ ἀπεμπολήθησαν εἰς ξένους ἀρχαιοκαπήλους, οἷτινες τρυτάνη ἠγόραζον αὐτά². Τὰ δὲ ὀλίγιστα νῦν ἐν αὐτοῖς σφζόμενα βιβλία οἱ μοναχοὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ δώσωσιν εἰς τὴν ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως σταλεῖσαν ἐπιτροπὴν μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας.

Ἐν δὲ τῇ Μονῇ Ξενιάς, καίμην ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀλμυροῦ, ὑπῆρχον δύο ὀγκῶδη βιβλία, χρονικά, γεγραμμένα ἐπὶ μεμβράνης καὶ ξύλῳ καὶ δέσματι δεδεμένα. Τῷ 1884 ἐπισκεφθεὶς τὴν μονὴν καὶ ἰδὼν αὐτὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ πείσω τοὺς μοναχοὺς ὄχι μόνον νὰ τὰ λάβω—ὅπερ ἀδύνατον—ἀλλ' οὐδὲ κἂν νὰ ἀναγνώσω αὐτά. Μετὰ δύο ἔτη τὰ χρονικά ταῦτα ἐκλάπησαν ὑπὸ τινος φρενοδλαβοῦς μοναχοῦ, Ζαχαρίου ὀνόματι, καὶ ἐπωλήθησαν βεβαίως ἐν Ἀθήναις εἰς ἀρχαιοκάπηλόν τινα. Οἱ μοναχοὶ διατείνονται ψευδόμενοι, ὅτι τὰ χρονικά ταῦτα ἐδωρήθησαν ὑπὸ τοῦ εἰρημένου μοναχοῦ τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ. Ἀλλ' οὐδ' ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ εὗρον αὐτά. Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ μαντεύσῃ τις, ὅτι ἐπωλήθησαν καὶ ταῦτα

(1) «... καὶ βιβλιοθήκην, εἰς τὴν ὁποίαν εὗρισκοντο πολλὰ βιβλία χειρόγραφα· ἀλλ' οἱ μεταγενέστεροι μοναχοὶ ἀμαθεῖς ὄντες, ἄλλα μὲν ἔκαυσαν εἰς τὸν φοῦρνον, ἄλλα δὲ ἐπώλησαν ἢ ἐχάρισαν εἰς τοὺς κατὰ καιροὺς περιερχομένους περιηγητάς· εἴθε νὰ ἐπώλουν ἢ νὰ ἐχάριζον καὶ τὰ καυθέντα εἰς τὸν φοῦρνον!» (Περὶ τῆς Θεσσαλ. ὑπὸ Ν. Μάγνητος, σελ. 31).

(2) «... καὶ μετὰ τινος χρόνου Ἀθανάσιός τις Κύπριος, παπιστὴς καθ' Ἑλληνας ἡμψισμένος, τὸν ὀρθόδοξον ὑποκρινόμενος, ἀπελθὼν εἰς τὸν ὄρος τοῦ Ἀθῶνος καὶ εἰς ἄλλα μοναστήρια Ὀρθόξης, Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας καὶ ἐκλεζόμενος πολλὰ βιβλία τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ τῆς ἔξω σοφίας ἠγόρασε, αὐτὰ ὀλίγου τιμήματος· τοὺς δὲ ἐν τῇ μονῇ τῶν λεγομένων Μετεώρων πατέρας τοσοῦτον ἠπάτησεν, ὥστε καὶ τρυτάνη ἠγόρασε τὰ τῆς μονῆς βιβλία, ἐν ἑκάστῳ τριλίτρῳ ἀναδίδους αὐτοῖς τὴν συμφωνηθεῖσαν ποσότητα ἀργυρίων» (ἴδε τὰ Μετὰ τὴν Ἀλωσιν σ. 166).

ὑπὸ τοῦ εἰρημένου μοναχοῦ, συνεργούντων δυστυχῶς καὶ τῶν τῆς μονῆς μοναχῶν!

Ἐν δὲ τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐν Μαγνησίᾳ (Οἰκονομειῶ) ὁ κ. Alph. Mézières (Mémoire sur le Pelion et l'Ossa. Paris 1855) πλὴν τῶν ἄλλων κειμηλίων, ἄπερ εἶδεν ἐν τῇ μονῇ, ἀναφέρει, ὅτι ὑπῆρχε καὶ Εὐαγγέλιον ἐπὶ μεμβράνης χρυσοῖς κεφαλαίοις γράμμασι γεγραμμένον, κάτωθι τοῦ ὁποίου ἦσαν σημειώσεις τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λαρίδος ἁγίου Ἀχιλλεῖου· οὐχὶ δὲ πρὸ πολλῶν ἐτῶν μοναχὸς τις ὀνειρευόμενος ὑπὸ τὰ τείχη τῆς μονῆς θησαυρόν, ἐνέπρησεν αὐτὴν καὶ οὕτω μετὰ τῆς μονῆς ἐκὰν καὶ τὸ πολύτιμον ἐκεῖνο κειμήλιον!

Ἡδυνάμην πλεῖστα τοιαῦτα ποραδεύματα ν' ἀναφέρω, ἀλλ' ἀροῦμαι εἰς ταῦτα μόνα, νομίζων, ὅτι κατάλληλος νῦν ὥρα εἶναι, ἵνα οἱ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν πολυάριθμοι καὶ πολυώνυμοι σύλλογοι, ἀφέντες τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος πομπώδεις ἀγορεύσεις, τραπῶσιν εἰς ἔργα, ἀποστέλλοντες εἰδήμονας ἄνδρας πρὸς περισυλλογὴν τῶν ἐν ταῖς μοναῖς τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου ὑπαρχόντων εἰσέτι ἀρχαίων κειμηλίων, πρὸς γνῶσιν τῆς ἱστορίας ἡμῶν κατὰ τοὺς κάτω χρόνους.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω χρονολογιῶν, ἐν Θεσσαλίᾳ ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα τινὰ σημειώματα, ἅτινα ἐπιτραπίτω μοι νὰ ἀποκαλέσω Χρονικὰ σημειώματα, καὶ περὶ ὧν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης πραγματείας λόγον ἐποιεσάμην. Τούτων, ἀνευρεθέντων ἐν ταῖς μοναῖς, ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τισὶν ἰδιωτικαῖς οἰκίαις, τινὰ συλλέξας, ἐδημοσίευσεν ἤδη ὁ ἀκάματος περὶ τὰ τοιαῦτα Ζωσιμῆς Ἐσθιγμενίτης, μοναχὸς ἐν Βόλῳ διαμένων καὶ μετερχόμενος τὸν βιβλιοπώλιν, ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντι ἡμερολογίῳ τοῦ 1888.

Ἐν δὲ τῇ Ἑβδομαδιαίᾳ Ἐπιθεωρήσει τοῦ Νεολόγου δημοσιεύομεν ποίημα ἐν δεκαπεντασὺλλάβοις στίχοις ὁμοιοκαταληκτοῖς, ὅπερ ἀνεύρομεν ἐν τινὶ ἐξωφύλλῳ ἐκκλησιαστικοῦ τινος βιβλίου τοῦ χωρίου Κωφῶν, γεγραμμένον καὶ πραγματευόμενον περὶ τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1774—5 γενομένης μεγάλης σιτοδείας, ἔνεκα σφοδροῦ χειμῶνος.

Ἐδῶ μὲ πόνον ἄρχισα νὰ σείρω τὸ κονδύλι,
Μὲ δάχρυα καὶ στεναγμὸν καὶ πικραμένα χεῖλη,
Τῆς πείνας καὶ ἀκρίβειας τὰ βάσανα νὰ κλάψω,
Τῆς Ροῦμελης τὴν συμφορὰν μὲ δάχρυα νὰ γράψω.

5. Ἡ Ροῦμελη ἡ ἱσακουστή καὶ πανευτυχισμένη,
Ὅπου τὸν κόσμον ἔτρεφε καὶ ὅλην τὴν οἰκουμένην,
Τώρα δ' ἐξ ἡμαρτιῶν ἔβλεψε νὰ παιδεύσῃ
Ὁ Κύριος τὴν Ροῦμελη καὶ νὰ τὴν ἐστερεύσῃ.
Χειμῶνας ἔγινε πικρὸς, τὰ πρόβατ' ἐψοφούσαν,
10 Ἐν ἀπὸ τ' ἄλλο ἐπερταν καὶ δὲν ἐκαρτερούσαν.
Ἐχάθησαν καὶ ἄλογα καὶ ἀμέτρητα κατσίχια,
Σιτάρη φέραν σ' τὸ γιὰλὸ ἴδριώτικα καίχια.
Οἱ ἄνθρωποι ὡς ἤκουσαν τρέχουν διὰ νὰ πύρουν,
Ἰδριώταις μὲ τὴν ἀππλαχνιὰ πολλὰ παζάρια κῆμουν.
15 Δὲν στέκουν εἰς τὸ λόγον τοὺς καὶ εἰς ἕνα παζάρι.
Ἐστίαστισαν οἱ ἄνθρωποι καὶ τρέμαν σ' ἂν τὸ ψάρι,
Ἰδριώταις καὶ οἱ Ψαρριανοὶ εἶχαν ὠμολημένα
Καὶ τὰ μισὰ καίχια 'ς τὸ Μύτικα κρυμμένα.

- Νιτάρη δὲν ἐκάμασι σιτάρη νὰ πωλήσουν,
20 Ἀλλὰ μὲ ἀππλαχνιὰ πολλὰ σφόδρα νὰ καζαντήσουν.
Ἐστίασαν τῆς Ροῦμελης φλωρία καὶ σωλδία,
Καὶ τῶν πτωχῶν τὰ αἵματα ἔπειναν σ' ἂν θηρία.
Τὰ μέτρα τοὺς ἦσαν μικρά, παζάρια μεγάλα,
25 Ὁ Κύριος τοῦ οὐρανοῦ τὸ τζάρι νὰ γυρίσῃ
Ἰδριώταις καὶ τοὺς Ψαρριανοὺς νὰ τοὺς ἀνταποδώσῃ
Σ' τὴν Ροῦμελην νὰ ἔλθωσι σιτάρη ν' ἀγοράσουν
Μὲ πείναν καὶ μὲ δάχρυα καίχια νὰ φορτώσουν.
Νὰ λάβουν τὴν ἀνταμοιβὴν καὶ ἐκεῖν' ὅπου ἐκάμαν,
30 Νὰ μὴ τὸ ἀστοχήσωσι ποτὲ εἰς τὸν αἰῶνα.
Γιὰτὶ ἦσαν φιλάργυροι καὶ ἀπ' τὸ νισάφ' ἐβγήκαν,
Τῆς Ροῦμελης τὸν θησαυρὸν αὐτοὶ τὸν ἐδεχθῆκαν.
Ἐβούλομουν νὰ πῶ πολλὰ καὶ ἡ ὥρα δὲν μὲ φθάνει,
Λέγω τὸ συντομώτερον καὶ ἐκεῖν' ὅπου τυγχάνει,
35 Διότι ὥρα δὲν εἶναι ξεχωριστὰ νὰ γράψω,
Τὴν πείναν καὶ ἀκρίβειαν φαρμακερὰ νὰ κλάψω.
Πείναν τριῶν ἐξαμηνῶν καὶ τὴν στενοχωρία
Ὅπου μᾶς ἐπροξένησε δική μας ἁμαρτία.
Ἡ ἁμαρτία νὰ κακὴ καὶ πρόσζε τὴν πείναν
40 Καὶ ἅμετρα θανατικὰ καὶ ἄλλα ἐναντία.
Δόξα καὶ χάρις τῷ Θεῷ, τῷ πάντων εὐεργέτῃ
Τῶν ἀοράτων καὶ ὁρατῶν κτισμάτων πλαστοουργέτῃ.

Μετὰ τὸ ποίημα ὁ ἀνώνυμος σημειοῦται τὰ ἐξῆς :

«Ἀρχισεν ἡ ἀκρίβεια ἀπὸ τοὺς γιλιούς ἐπτακοσίους ἐβδομήντα πέντε. — ἄρχισεν ἡ ἀκρίβεια 1774—5 καὶ ἐπεκράτησεν χρόνον ἕνα καὶ μισόν, καὶ ἔλθον καίχια σ' τὸν γιὰλόν μὲ σιτάρη τὸ φάρτωμα γρόσια 24, καὶ τὸ καλαμπόκι γρόσια 18 καὶ 20, καὶ τὸ ἄλευρι ἡ ὀκτ' παράδες 24, καὶ εἰς τὸ χωρίον ἦλθε καὶ 27. — ἡμέρα καὶ παζάρι ἔκαναν οἱ καίχ-τζῆδες καὶ ὥρα καὶ παζάρι τὸ κριθάρη τὸ φάρτωμα γρόσια 14 καὶ 16. Αὐτὸ ἔγραψα καὶ ἀπ' αὐτὸ νὰ καταλάβῃς καὶ τοὺς ἄλλους καρποὺς, ἤγουν κouxία καὶ βεβίθια, φακὲς καὶ ἄλλα ὅμοια, οἱ ὅποιοι καρποὶ δὲν εὐρίσκονταν. Τὰ βεβίθια τὰ ἄλθαν καὶ τὰ ἔκαμαν ἄλευρι, τὰ κouxία τὰ ἐτάγιζαν τὰ πρόβατα, σφοδρῶς χειμῶνος γενομένου, καὶ πάλιν ἐψόφησαν. Καὶ ἦτον ἡ στενοχωρία μεγάλη. ἕως ὅπου ἦλθεν ἡ ἐφθηνία καὶ ἔφαγαν οἱ ἄνθρωποι νέους καρποὺς.»¹

Τῷ 1777 συνέβη καὶ ἄλλη σιτοδεία, κατὰ τὸν Π. Ἀραβαντινόν, (ἴδ. τῆς Ἡπείρου τόμ. Β') ἐν Ἡπείρῳ. «Τὸ ἔτος 1777 ὑπέστη ἡ πόλις τῶν Ἰωαννίνων καὶ μετ' αὐτῆς πᾶσα ἡ μεσόγειος Ἡπειρος μεγίστου βαθμοῦ σιταδείαν, ὥστε ἡγοράζοντο αἱ ἑκατὸν λίτραι τοῦ σιτίνου ἀλευρου πρὸς ἄσπρα ἀργυρὰ 900, ἥτοι παράδες τριακόσιοι (ἀναλογούντες σήμερον εἰς δραχμὰς 23, 40 περίπου) τὸ δὲ καλαμπόκιον ἀλευρον πρὸς ἄσπρα 660. Διήρκεσε δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἡ σιτοδεία αὕτη ἄχρι τοῦ 1783, ἐπτα περὶπου ἔτη, ὥστε κατηναγκάσθησαν οἱ δυστυχεῖς οἰκεγενειάρχαι ἵνα ἐκποιήσωσι τὰ ἀναγκαϊότερα οἰκιακά εἶδη καὶ σκεύη πρὸς συντήρησιν τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν».

(1) Τὰς ἀνορθογραφίας διωρθώσαμεν,* ἐπιφυλάξαντες μόνον τὸ μέτρον ὡς ἔχει ἐν τῷ πρωτοτύπῳ.

Καὶ ἐν Τυρνάβῳ δὲ ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ τῶν Ἀγίων Ταξιαρχῶν ἀναγινώσκεται χρονικὸν σημεῖωμα, μνημονεύον τῆς κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπιδοθείας τῆς Θεσσαλίας. Δυστυχῶς ἀπωλέσαμεν τὸ ἀντίγραφον τοῦ χρονικοῦ τούτου σημειώματος.

Τὸ δὲ ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐκτενεῖ στατιστικῇ τουρκικῶν γρόσιον, ἐκδοθὲν καὶ τυπωθὲν ἐν Ἐνετίᾳ τῷ 1773 ἰσοδυναμεῖ μὲ δραχμὰς 3,12, ὥστε ἡγόραζον τότε τὸν σίτον τὸ φορτίον, ἥτοι τὰ τέσσαρα ἢ πέντε κοιλὰ, ἀντὶ γρόσιων 24.

Ἐν ταῖς ἀρχαῖαις μοναῖς καὶ ἐκκλησίαις ὑπάρχουσι πλεῖστα τοιαῦτα χρονικά σημεῖωματα, γεγραμμένα ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα ὁμοιάζουσιν πρὸς σκύβαλα, ἅτινα σκαλίζων τις ἀνευρίσκει, καὶ ἀδάμαντας ἱστορικοὺς. Οἱ ἱστορικοὶ αὐταὶ εἰδήσεις, καίτοι μονομερεῖς καὶ ἀτελεῖς, οὐχ ἥττον ὅμως ἠδύναντο νὰ ἐπιχρῶσιν οὐκ ὀλίγον ᾧ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν διαφόρων μερῶν. Οἱ μοναχοὶ ἢ οἱ κατὰ τόπους λόγιοι ἠδύναντο κάλλιστα, ἐν ὥρᾳ σχολῆς, νὰ περισυλλέγωσι τὰς τοιαύτης ἱστορικὰς εἰδήσεις καὶ δημοσιεύωσιν αὐτὰς ἔσω καὶ ἀπλῶς ἀνευ σχολίων εἰς τι κατάλληλον περιοδικὸν σύγγραμμα. Τοιαύτας τινὰς εἰδήσεις περισυλλέξαντες ἐν Θεσσαλίᾳ δημοσιεύομεν ὧδε :

«Μετὰ παρέλευσιν εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν, κατὰ τὰ ὁποῖα οἱ χριστιανοὶ ἐστεροῦντο τὴν ἱερὰν ταύτην παραμυθίαν καὶ μόνον τὰς ἐπισήμους ἐορτὰς ἔτρεχαν εἰς τὰ περίξ χωρία, μίαν ὥραν μακράν, διὰ νὰ λειτουργηθῶσιν, ἀνεκτίσθη ὁ ναὸς οὗτος τοῦ Ἀγ. Ἀχιλλεῖου ἐπὶ Σελίμ Γ' διὰ φροντίδος τοῦ ἀξιωματικοῦ μητροπολίτου Λαρίδος Διονυσίου τοῦ Καλλιάρχου κατὰ τὸ 1784 ἔτος, ὁπότε ὁ καλὸς οὗτος ποιμὴν ἀνήγειρε καὶ τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν Σχολεῖον».

Ἐτέρα σημείωσις :

«1794 φεβρ. 4 εὐγίης φερμάνι διὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Λαρίδος τοῦ Ἀγ. Ἀχιλλεῖου μέσα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἦλθε μέσα εἰς τὴν Λάρισσαν Φεβρουαρίου 27, ἡμέρα δευτέρα καὶ ἐδιαβάσθη τὴν Πέμπτην εἰς δύο τοῦ μαρτίου καὶ ἔδωλον θεμέλιον τὴν κυριακὴν εἰς τὰς 5 μαρτίου καὶ ἐδοῦλεσαν ἡμέραις 36 καὶ ἐτελείωσαν τῇ μεγάλῃ Παρασκευῇ τὸ βράδυ εἰς τὰς 6 τοῦ ἀπριλίου καὶ ἐδιάβασαν εἰς τὰς 9 ὥρας τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ καὶ τὸ μέγα Σάββατον ἔγινε λειτουργία εἰς τὴν παντέρημον Λάρισσαν, ὅπου ἦτο 24 χρόνους χωρὶς λειτουργίαν, καὶ ἐδοῦλεον ὑπὲρ τοὺς διακοσίους μαστόρους ἔξω ἀπὸ τὸν λαὸν ὅπου βοηθοῦσαν». (Ἐκ τῶν χειρογράφων τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἰακώβου).

«Τῷ 1667 ἡ πανώλης ἀφῆραθεν ἐκ Λαρίδος τὸ ἡμῶν τῶν κατοίκων, τῶν δὲ περίξ χωρίων ἔπαθον πολλὰ ὀλίγοι».

«Τῷ 1684 ἐγένετο ἡ μεγαλειτέρα πλήμμυρα τὸ ὕδωρ ἐκάλυψε τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Λαρίδος εἰς τὸ Εὐλοπάζαρον ἔφθασε τὸ ὕδωρ εἰς ὕψος δύο σκεδὸν πήχεων».

«Τῷ 1811 Αὐγούστου 5 ἔγινε μεγάλη φουρτούνα καὶ χάλασε τὴν μισὴν Λάρισσαν, καὶ ἔγινε μεγάλη φθορὰ ἔπεσαν σπιτία, σιτάρι ἐπῆρε, θεμονιὲς ἐχάλασε καὶ κλαίειν κόσμος διὰ τὴν φθορὰν ἀπόγευε».

Ἐν Κατηχωρίῳ, ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀγίων Ἀποστό-

λων ἐν τῷ ἐσωφύλλῳ ἐνὸς ἀρχαίου μνηναίου ἀναγινώσκονται τάδε :

«† εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους δεκαὲς ἀγοράσθησαν ἐποῦτα τὰ βιβλία διὰ ἄσπρα γρόσια δεκατέσσαρα καὶ ἄσπρα τριάντα ἐπὶ τὸν Ἅγιον Ἀπόστολον ἀπὸ κατηχωρί. 1716».

Ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἀγίας Παρασκευῆς. Ἐν ἀρχῇ μνηναίου τινὸς χειρογράφου ἀναγινώσκονται τάδε :

«1810 ἦλθε τὸ σιτάρι τὸ λουτζέκι γρόσια 10. 1814 ἦλθε τὸ λουτζέκι γρόσια 14 καὶ εἰς ἐνθύμῳν».

Ἐπὶ τινος ἐκκλησιαστικοῦ βιβλίου ἐν Ἀλμυρῷ εὐρισκομένον σημειοῦνται τὰ ἑξῆς :

«Ἐδὸ σημῖνον τῇ μεγάλῃ καταστροφῇ ὅπο ἔπαθε
» ὁ καζὰς ὁ ἀλμυρότικος ἀπὸ τὸς κλέφταις ὅπου
» δόικαν ἀπ τὸ ρομένκο καὶ ἔκαμαν ὄρδι καὶ ἔσφα-
» ξαν κόσμον πολλὸ καὶ ἔκαψαν καὶ χόρια καὶ εἶταν
» τὸ κακὸ ἀδέρφια μεγάλῳ καὶ ὁ ριπαγὰς δόικε μὲ κο-
» σάδα καὶ τοὺς ἐκπνοίγισε ὡς τὸν Φλάμπουργοδού-
» νη καὶ ἡ γουεργιώταις καὶ ἡ Κουφόταις καὶ ἡ βρυ-
» νηότες καὶ οἱ Κουκουτιανὴ δόικαν παγάνα καὶ
» τοὺς κυνηγοῦσαν καὶ ἕνας κλέφτης ἔπεσε σὲ μία
» τρύπα ὅπου εἶταν εἰς τὸ βουνὸ μεγάλῳ σπιλὰ φε-
» τομένος ἀσίμην καὶ φλουρί, ζουντανὸς» καὶ εἰς ἐνθύμῳν, (χρονολογία δὲν ὑπάρχει).

Ἐν Ἀλμυρῷ.

Ν. Ι. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Ο ΕΝ ΤΟΙΣ "ΗΘΙΚΟΙΣ", ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ

Τὸν παντὸς ἀξίον θησαυρὸν παιδαγωγικῶν γνώσεων, ὃν γράψας κατέλιπεν ἡμῖν ὁ σοφὸς Χαίρωνεὺς ἐν βιβλίοις, συλλήθδην ἡ θικαῖς καλουμένοις περισυλλέξας, παραδίδωμι τοῖς ἑλλήσι διδασκάλοις καὶ γονεῦσι καὶ τῇ μαθητιῶσῃ ἑλληνίδι νεότητι ἐπ' ἐλπίδι χρησταῖς καὶ ἀγαθαῖς. Τοιοῦτου θησαυροῦ ἀντάξιον ἔχουσιν ὅρα γε νὰ ἐπιδειξώσιν οἱ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης λαοὶ ἐν τοῖς βιβλίοις τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν παιδαγωγῶν αὐτῶν ;

Ἐν Κωνπόλει, τῇ 1ῃ ἰανουαρίου 1893.

ΧΡΙΣΤ. ΣΑΜΑΡΤΣΙΑΝΣ.

Α'.

(Περὶ παιδων ἀγωγῆς).

1. Τοῖς ἐπιθυμοῦσιν ἐνδόξων τέκνων γενέσθαι πατράσιν ὑποθεῖται ἂν ἔγωγε, μὴ ταῖς τυχούσας γυναιξὶ συνοικεῖν.

2. Τοῖς μητρόθεν ἢ πατρώθεν οὐκ εὖ γεγονόσιν ἀνεξέλεπτα παρκαλουθεὶ τὰ τῆς δυσγενείας ὀνειδῆ παρὰ πάντα τὸν βίον, καὶ πρόχειρα τοῖς ἐλέγχειν καὶ λοιδορεῖσθαι βουλομένοις.

3. Ὅταν δὲ κρηπίς μὴ καταβληθῇ γένους ὀρθῶς, ἀνάγκη δυστυχεῖν τοὺς ἐκγόνους.

4. Καλὸς παρρησίας θησαυρὸς εὐγένεια, ἥς δὴ πλεῖστον λόγον ποιητέον τοῖς νομίμοις παιδοποιῶν γλιχομένοις.